

ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ВИХОВАННЯ

УДК 378

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2022.1.24>

С. В. КАЛИТКА

*кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент,
доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: Kalytka.Svitlana@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-5446-2743>*

В. О. ПРИЙМАК

*кандидат історичних наук,
старший викладач кафедри історії України та археології,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: sasha788996@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3471-4282>*

Н. М. КОВАЛЬЧУК

*доцент кафедри теорії фізичного виховання та рекреації,
Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: kovalchuk.nadiya@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7230-2521>*

В. Й. ТАРАСЮК

*керівник фізичного виховання,
заслужений працівник фізичної культури і спорту України,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк, Україна
Електронна пошта: volodymyrtarasjuk@ipc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-3279-0532>*

ПРОПАГУВАННЯ ІДЕЙ ОЛІМПІЗМУ, ВПРОВАДЖЕННЯ ОЛІМПІЙСЬКОЇ ОСВІТИ ТА АКСІОЛОГІЧНИЙ ПІДХІД У ВИХОВАННІ ШКОЛЯРІВ

Актуальність статті обґрунтовується тим, що у сучасному світі олімпійський рух набув особливого значення не лише як спортивне явище, але і як явище, соціальне, політичне, виховне. Олімпійські ігри стали непересічною подією у житті сучасного світу, викликають неабияку увагу суспільства та міжнародних засобів масової інформації.

Проаналізовано поняття олімпійська освіта, олімпізм, аксіологізм, основи олімпійських знань, щодо яких посилюється науковий інтерес як до питань, пов'язаних із олімпійським рухом не лише як зі спортивним явищем, а й системою морально-духовних цінностей.

Розглянуто основні напрями розвитку олімпійської освіти в Україні.

Висвітлено позитивні аспекти впровадження олімпійської освіти та ідеалів олімпізму в шкільний навчально-виховний процес незалежної України.

Акцентовано увагу на становленні в Україні системи олімпійської освіти та фізичного виховання, метою якої є залучення учнівської та студентської молоді до загальнолюдських цінностей.

Стаття розкриває важливість аксіологічного підходу у вихованні школярів і чітко вказує на спільність цінностей олімпійських і аксіологічних, в основі яких: мораль, духовність, культура, гуманізм. Це особливо важливо усвідомити зараз, в нинішніх умовах, коли триває військова агресія Російської Федерації супроти незалежної України, в ході якої, у самому серці Європи, українці відстоюють важли-

вість загальнолюдських цінностей, а російські солдати на окупованих українських територіях вчиняють злочини, котрі перевершують злочини нацистів у роки Другої світової війни.

Зазначено, що внаслідок впровадження олімпійської освіти у навчальний процес Нової української школи та застосування аксіологічного підходу у вихованні школярів, успіхи поліпшення якості освіти української педагогічної системи обов'язково будуть вражаючими.

Ключові слова: Олімпійські ігри, олімпійська освіта, олімпійський рух, олімпізм, аксіологія, основи олімпійських знань, гуманізм.

Вступ. Зміна моральних ідеалів наприкінці ХХ століття, поява вільної ринкової економіки змінили вектор соціальної адаптації молоді, тому стара радянська система освіти в Україні опинилася в глибокій кризі. По суті, українська освіта тридцять років перебуває в умовах безперервного реформування, що спрямоване на формування європейської науково-освітньої мережі й транснаціонального інтелектуального простору. В таких умовах, на нашу думку, надважливими є реформування української освітньої системи на основі гуманізму та морально-духовних цінностей. А цій меті надзвичайно може посприяти пропагування ідей олімпізму, впровадження олімпійської освіти та аксіологічний підхід у вихованні школярів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій з проблеми. Для вирішення поставленої дослідницької проблеми ми у своїй роботі спираємося на наукові доробки Булатової М. М. [Булатова 2007а: 3; Булатова 2019б: 14], Радченко Л. [Радченко 2021: 16], Roux Charl J., Janse van Rensburg Natasha [Roux 2017: 17], Єрмолової В. М. [Єрмолова 2009а: 5; Єрмолова 2011б: 6], Кулика В. В. [Кулик 2008: 11] та інших.

Метою статті є дослідження проблеми впровадження олімпійської освіти у навчальних закладах України, до питань, пов'язаних із олімпійським рухом не лише як зі спортивним явищем, а й системою морально-духовних цінностей. А також промоція аксіологічного підходу у вихованні школярів на основі спільних базових загальнолюдських цінностей аксіології та олімпійського руху.

Поставлена мета реалізується у таких **завданнях:** навести позитивні аспекти впровадження олімпійської освіти у навчальний процес та показати архіважливість виховання юнацтва на цінностях гуманізму та пропагування здорового способу життя.

Методологія та методи. Методологічну основу дослідження становить аналіз історико-педагогічних джерел для розкриття

понятійного апарату дослідження. Методами наукової розвідки є аналіз, синтез, узагальнення, порівняння, систематизація теоретичного матеріалу і передового практичного педагогічного досвіду роботи.

Результати та дискусії. Аналіз останніх досліджень та публікацій засвідчує, засвідчує, що на сьогодні Україна є одним зі світових лідерів за темпами впровадження олімпійської освіти в навчально-виховний процес [Виховання 2009: 4; Єрмолова 2011б: 6]. Олімпійська освіта займає одне із провідних місць в системі навчання підростаючого покоління, яка поширює знання про олімпізм, принципи та ідеали сучасного спорту, історію Олімпійських ігор Стародавньої Греції та сучасності, місце олімпійського спорту у системі виховання та освіти, залучення учнівської та студентської молоді до систематичних занять фізичною культурою та спортом [Бех 1997: 1; Булатова 2007а: 3; Єрмолова 2009а: 5]. У рамках олімпійської освіти, завданнями педагогічної діяльності є формування та розвиток олімпійської культури людини [Єрмолова 2011б: 6; Калитка 2016: 7]. Ефективність реалізації олімпійської освіти залежить від її структури, організації та змісту застосування засобів та методів [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2019б: 14; Kozatek A. 2020: 15].

З набуттям незалежності в Україні з 1991 року починає формуватися система олімпійської освіти та фізичного виховання, метою якої є залучення учнівської та студентської молоді до загальнолюдських цінностей, ідеалів благородства та духовної краси, морального та фізичного вдосконалення [Булатова 2007а: 3]. Олімпійська освіта – це процес виховання та навчання і результат засвоєння спеціальних знань сучасного олімпійського спорту, принципів і цінностей олімпізму. Основи олімпізму формують впевненість, переконаність і внутрішню потребу дітей та молоді керуватися ними у своїй повсякденній діяльності [Єрмолова 2009а: 5].

У системі освіти з'явилося поняття «основи олімпійських знань». Сучасна концепція освіти закріплена у Законі України «Про освіту», 2014 р., який визначає серед найважливіших принципів освіти її гуманістичний характер, пріоритет загальнолюдських цінностей, сприяння взаєморозумінню і співпраці між людьми і народами, реалізацію права молоді на вільний вибір поглядів і переконань [Булатова 2007а: 3; Єрмолова 2009а: 5]. Такими джерелами освіти можна вважати олімпійський рух, олімпійську освіту, олімпізм. Перш за все, олімпізм символізує «філософію життя, що звеличує та об'єднує в гармонійне ціле гідність тіла, волі та розуму. Поєднуючи спорт з культурою та освітою, прагне до створення способу життя, який базується на радості від зусилля, освітнім цінностям доброго прикладу та повазі до фундаментальних етичних цінностей» [Булатова 2019б : 14, 21].

Першим навчальним посібником, офіційно затвердженим державним органом освіти, є «Олімпійська освіта: методичні рекомендації» (2002), завдяки якому в Україні почали вивчатися питання з олімпійської освіти та олімпійського руху [Єрмолова 2011б : 6]. Поступово програма олімпійської освіти поширюються в дошкільних і позашкільних освітніх установах [Булатова 2019б : 14; Радченко 2021 : 16, 21].

20 вересня 1991 року була створена Олімпійська академія України (ОАУ), яка сприяє розвитку олімпійської освіти в Україні.

В її основу закладено два важливі принципи [Кубертен 1997: 10; Булатова 2019б: 14, 21]:

розвиток системи олімпійської освіти в Україні, діяльність в цьому напрямку Міжнародного олімпійського комітету (МОК), Міжнародної олімпійської академії, Міжнародного комітету П'єра де Кубертена й інших міжнародних організацій, які пропагують дух Олімпізму і розширюють знання в галузі олімпійського спорту [Єрмолова 2011б: 6; Кубертен 1997: 10; Олімпійська 1999: 12; Булатова 2019б: 14; Радченко 2021: 16, 22];

концентрація основного об'єму діяльності Національного університету фізичного виховання і спорту України (НУФВСУ) й Олімпійської Академії України (ОАУ) в середній і вищій школі і, особливо, в системі спеціальної фізкультурної освіти, оскільки поглиблене вивчення та засвоєння знань з олімпійської освіти в процесі підготовки майбутніх фахів-

ців найбільш важливих теоретичних, методологічних аспектів олімпійського спорту стане основою успішної діяльності викладачів фізичного виховання, тренерів та інших фахівців у галузі фізичної культури та спорту [Єрмолова 2011б: 6; Радченко 2021: 16, 21].

Педагогічні основи гуманістичної освіти з використанням ідей олімпізму були визначені в античній Калокагатії як одночасне поєднання моральної та фізичної досконалості людини, досягнення якого можливо власним зусиллям, знайшли свій розвиток в олімпійській педагогіці П'єра де Кубертена, деталізовані в педагогічній системі П. Ф. Лесгафта і використовуються сучасними педагогами для формування гуманістичних виховних систем дітей різних вікових груп [Єрмолова 2011б: 6; Кубертен 1997: 10; Олімпійська 1999: 12; Булатова 2019б: 14; Радченко 2021: 16, 22].

Створення ефективної системи олімпійської освіти передбачає переорієнтацію на принципи гуманістичної педагогіки і психології: посилення уваги до особистості як до найвищої соціальної цінності; перетворення учня з об'єкта соціально-педагогічного впливу в суб'єкт активної творчої діяльності на основі розвитку внутрішніх мотивів до самовдосконалення; демократизацію в стосунках викладачів і учнів; і що найголовніше – індивідуалізацію в роботі на основі отримання і обліку достовірної інформації про стан здоров'я дітей, які займаються фізичною культурою, рівні їхньої фізичної готовності [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2019б: 14; Радченко 2021: 16, 18, 19, 20].

Олімпійська освіта – багаторівневий спеціально організований педагогічний процес формування гармонійно розвиненої особистості через набуття знань, умінь і навичок, розвиток здібностей, інтересів, потреб та ціннісних орієнтацій, що базуються на гуманістичних ідеалах і цінностях олімпізму і є складовою частиною загальної освіти [Єрмолова 2011б: 6].

Аналіз науково-методичної літератури засвідчує, що існує безліч визначень мети та завдань олімпійської освіти або олімпійського виховання. За концепцією П'єра де Кубертена, олімпійське виховання полягає, передусім, у подоланні розриву між фізичним і духовним розвитком людини і потребує поєднання фізичного виховання з інтелектуальним

і моральним [Єрмолова 2011б: 6; Кубертен 1997: 10; Булатова 2019б: 14, 22].

У привітанні учасників 39 сесії Міжнародної олімпійської академії Хуан Антоніо Самаранч відмічав: «Усі люди володіють культурною спадщиною, цінності якої близькі до таких понять як рівність, солідарність, братерство. Олімпійська освіта закладає основу цих цінностей і визначає місце спорту у гармонійному розвитку людини через зміцнення миру та збереження людської гідності [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2019б: 14; Радченко 2021: 16].

М. Булатова вважає метою олімпійського виховання створення умов для формування у дітей і підлітків комплексу якостей, поглядів, переконань, що забезпечують всебічний гармонійний розвиток особистості у рамках виховної системи «Олімпійська педагогіка» [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2007а: 3; Булатова 2019б: 14].

Зважаючи на те, що олімпійська освіта, насамперед – педагогічний процес, та враховуючи результати аналізу літературних джерел, маємо підставу стверджувати, що вона виконує освітні, виховні та оздоровчі завдання [Булатова 2007а: 3; Єрмолова 2011б: 6].

Поширення олімпійських ідеалів і цінностей олімпізму серед молоді – один з головних напрямів діяльності Міжнародного олімпійського комітету, закріпленого статтею 31 Олімпійської хартії, яка зазначає, що національні олімпійські комітети повинні пропагувати на національному рівні ... основоположні принципи олімпізму і сприяти ... поширенню олімпізму у навчальних програмах з фізичного виховання і спорту в школах та вищих навчальних закладах [Єрмолова 2011б: 6; Олімпійська 1999: 12].

Національний олімпійський комітет України з перших днів свого існування активно підключився до проєкту всесвітньої кампанії «Національні олімпійські комітети в дії: поширення олімпійських комітетів через систему освіти». Для реалізації цього проєкту було розроблено багаторічну програму науково-дослідної, освітньої та видавничої діяльності, яка 1992–1993 рр. була обговорена з президентом МОК Хуаном Антоніо Самаранчем, провідними фахівцями МОК, і отримала широку організаційну і матеріальну підтримку з боку цієї міжнародної організації [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2007а: 3; Булатова 2019б: 14; 21].

Одним із основних напрямів олімпійської освіти, що перебуває у полі зору Національного олімпійського комітету України та Олімпійської академії України, є поширення знань серед дітей та учнівської молоді про олімпійський спорт, його цінності, багату історію, кращих представників світової та української спортивної еліти. Саме тому Національний олімпійський комітет України 2005 р. ініціював проведення олімпійських уроків у навчальних закладах різних типів і форм підпорядкування [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2019б: 14; 21].

Всеукраїнський олімпійський урок – спортивно-виховний захід, що проводиться у загальноосвітніх, професійно-технічних, позашкільних та вищих навчальних закладах, на центральних майданах міст і селищ на всій території України. Сучасна концепція олімпізму містить, поряд з іншими, філософсько-педагогічну складову, суть якої у тому, що, спираючись на переваги спортивно-ігрового методу виховання, можна забезпечити всебічний розумовий, моральний і фізичний розвиток особистості, поєднати заняття фізичною культурою і спортом із діяльністю в інших сферах суспільного життя [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2019б: 14; Радченко 2021: 16]. Це – ефективний засіб розвитку системи ціннісних орієнтацій дитини, її моральності та реального способу життя, що дає змогу виховати людину психічно, духовно і фізично здоровим патріотом, працездатним, толерантним, законослухняним, який у повсякденному житті дотримується правил чесної гри [Єрмолова 2011б: 6; Булатова 2019б: 14].

Основна мета Всеукраїнського олімпійського уроку – навчання та виховання учнів на гуманістичних цінностях олімпійського руху, формування у них навичок і культури здорового способу життя, залучення їх до активних занять фізичною культурою та спортом [Бєлікова 2022: 2; Єрмолова 2011б: 6].

Всі ці заходи, спрямовані на впровадження олімпійської освіти у систему навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України, відбувається у двох напрямках: безпосередньо у ході навчального процесу та у позаурочний час. На двох рівнях здійснюється освітній процес і виховний у межах навчального процесу: це рівні пізнавальний

(теоретичний) та фізкультурно-оздоровчий. Обов'язково і потрібно до навчальних дисциплін (історія, математика, правознавство, географія, валеологія, біологія) включати розділи, присвячені олімпійській тематиці. Доповнювати матеріал потрібно конкретними фактами, датами, подіями з історії розвитку античних і сучасних Ігор Олімпіад, а також розповідями про олімпійських чемпіонів, які зробили вагомий внесок у розвиток олімпійського руху. Важливо розповідати про системи фізичного виховання Стародавньої Греції, про олімпійські види спорту, про пам'ятки архітектури, твори мистецтва, що пов'язані з історією розвитку Олімпійських ігор; про закони і правила сучасного олімпійського руху – Олімпійську хартію [Булатова 2007а: 3; Єрмолова 2011б: 6; Платонов 1994: 13, 18, 19, 20].

Так викристалізуються завдання фізкультурно-оздоровчого рівня: формування у дітей принципів здорового способу життя, залучення їх до активних занять спортом з метою фізичного вдосконалення, зміцнення здоров'я. Важливим є проведення малих Олімпійських ігор. Воно буде сприяти не лише фізичному вдосконаленню, але посприє ознайомленню з олімпійським церемоніалом. Втілення олімпійської освіти повинно проводитися не тільки на уроках, безпосередньо пов'язаних з фізичною культурою і спортом, але і в межах інших навчальних дисциплін. Про це наголошували багато вчених і педагогів [Булатова 2007а: 3; Єрмолова 2011б: 6, 18, 19, 20].

Поряд із пропагуванням ідей олімпізму та впровадженням олімпійської освіти, важливо впроваджувати аксіологічний підхід у виховання школярів.

Аксіологічний підхід – це сукупність теоретичних ідей, в основі яких лежить орієнтація на систему соціально-педагогічних цінностей, ядром якої є розуміння та утвердження цінності людського життя, вільної творчої діяльності та гуманного спілкування. На думку І. Д. Беха, розвиток гуманної, вільної і відповідальної особистості безпосередньо пов'язаний із системою її духовних цінностей, що протистоять утилітарно-прагматичним цінностям [Бех 1997: 1].

А саме аксіологічний підхід до виховання школярів дає можливість впроваджувати прин-

ципи олімпійської освіти. Адже, аксіологічну основу олімпійського руху становлять базові норми і цінності олімпізму, які майже повно висвітлені в Олімпійській хартії [Олімпійська 1999: 12] та Кодексі честі олімпійця України [Кодекс 2006: 9]. Їх розуміння і сприйняття є обов'язковим атрибутом людини зі стилем життя, що відповідає ідеалам олімпізму.

До них відносять:

- врівноваженість якостей тіла, волі і розуму;
- поєднання спорту з культурою та освітою;
- дотримання способу життя, який ґрунтується на radoшах, набутих з допомогою власних зусиль;
- сприяння утвердженню мирного суспільства;
- повагу до людської гідності;
- розбудову мирного, кращого світу завдяки вихованню молоді засобами спорту;
- відсутність будь-якої дискримінації;
- взаєморозуміння між націями в дусі дружби та чесної гри;
- повагу до загальних етичних засад;
- почуття колективізму, натхнення, ентузіазму, хоробрість, воля, прагнення вчитись і самовдосконалюватись, самоконтроль, впевненість у собі, уміння працювати з максимальною віддачею;
- неприпустимість злоби і неправди у ставленні до суперників, гніву, заздрості, зажерливості, лінивства, проявів пияцтва, наркоманії, бродяжництва, байдужості, насильства та інших аномальних явищ [Кодекс 2006: 9; Олімпійська 1999: 12; Булатова 2019б: 14].

Висновки і перспективи подальших розвідок. Здійснений аналіз дає змогу дійти висновку, що для підвищення виховного потенціалу дитячих і молодіжних освітніх установ за рахунок створення в них гуманістичних виховних систем доцільно розвивати напрямок олімпійської освіти та аксіологічного підходу у вихованні підростаючого покоління. В перспективах подальших досліджень вбачаємо аналіз результатів навчання в умовах впровадження олімпійської освіти та аксіологічного підходу у вихованні школярів. Аксіологічною базою освіти має стати гуманізм, в нинішніх умовах, коли триває військова агресія Російської Федерації супроти незалежної України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бех І. Д. Цінності як ядро особистості. Цінності освіти і виховання : наук.-метод. зб. / за заг. ред. О. В. Сухомлинської. Київ, 1997. С. 8–12.
2. Белікова Н., Ващук Л., Гнітецька Т., Деделюк Н., Дем'янчук О., Дикий О., Індика С., Калитка С., Кочубей Л., Ковальчук Н., Томащук О., Ялович В. Інноваційні методики навчання фізичної культури школярів : навч.-метод. посібник / за заг. ред. проф. Н. Белікової, доц. В. Яловича. Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2022. 400 с.
3. Булатова М. М., Єрмолова В. М. Олімпійська освіта у системі навчально-виховної роботи загальноосвітніх навчальних закладів України. Київ : Олімп. л-ра. 2007. 44 с.
4. Виховання школярів на основі цінностей олімпізму : методичні рекомендації для педагогів-організаторів і вчителів / укл. О. А. Томенко. Суми : Видавництво СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2009. 36 с.
5. Єрмолова В. М. Витоки олімпійської освіти, її місце в напрямках діяльності Міжнародного олімпійського комітету та інших міждержавних організацій. *Теорія і методика фізичного виховання і спорту*. 2009. № 1. С. 35–39.
6. Єрмолова В. М. Олімпійська освіта: теорія і практика : навч. посіб. – Київ, 2011. 335 с.
7. Калитка С., Ребрина В., Бухвал А., Тарасюк В., Грабоський О. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. Я. Індика. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2016. № 1 (33). С. 81–86.
8. Карабанова Н. С., Карабанов А. Г., Черкашин Р. Є. Участь волинських спортсменів в Олімпійських іграх. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві* : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки / уклад. А. В. Цьось, С. Я. Індика. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. № 1 (9). С. 18–21.
9. Кодекс честі олімпійця України. Додаток до постанови № 30 НОК України від 20 квітня 2006 року.
10. Кубертен П. Ода Спорту. URL: <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=6177> (дата звернення: 24.04.2022).
11. Кубертен П. Олимпийские мемуары. Київ : Олімп. лит., 1997. 179 с.
12. Кулик В. В. Олімпійський у серцях вогонь. Історія виникнення та становлення НОК Україн. Київ : «МП Леся», 2008. 308 с.
13. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5–6 класи» для закладів загальної середньої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Fiz.kult.5-6.kl.Pedan.ta.in.12.08.pdf> (дата звернення: 28.04.2022).
14. Навчальні програми для 5–9 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> (дата звернення: 25.04.2022).
15. Навчальні програми для 10–11 класів. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> (дата звернення: 24.04.2022).
16. Національний олімпійський комітет. URL: <http://noc-ukr.org/> (дата звернення: 27.04.2022).
17. Олімпійська хартія: Міжнародний олімпійський комітет. Перше офіційне видання / переклад В. Кулика, В. Герашенка, В. Снегірева. Київ : Олімпійська література, 1999. 96 с.
18. Платонов В. Н., Гуськов С. И. Олимпийский спорт: в 2 кн. Київ : Олімп. лит., 1994. Кн. 1. 493 с.
19. Bulatova M., Krol I., Ermolova V., Radchenko L. (2019). The cultural heritage of the Olympic movement for shaping the ability of schoolchildren to self-development, creative activity, involvement in the Olympic movement. *Journal of Physical Education and Sport* ® (JPES), Vol. 19 (Supplement issue 6), Art. 309, pp. 2075–2080, URL: <https://efsupit.ro/images/stories/november2019/Art%20309.pdf> (дата звернення: 26.04.2022).
20. Kozatek A., Uzhvenko K., Duchnova L., Radchenko L., Krol I., Ulan A., Borysova O., Denysova L., Shi S. (2020). Sustainable development and the Olympic Movement. *Journal of Physical Education and Sport* ® (JPES), Vol. 20 (Supplement issue 1), Art. 57, pp. 403–407, URL: <https://efsupit.ro/images/stories/februarie2020/Art%2057.pdf> (дата звернення: 25.04.2022).
21. Radchenko L., Ivanenko H., Krol I., Biletska V., Yasko L., Kozhanova O., Ermolova V., Diomina A. (2021). Interactive technologies during implementation of the Olympic education in to the student educational process. *Pedagogy and Psychology of Sport*. DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/PPS.2021.07.01.009> (дата звернення: 28.04.2022).
22. Roux Charl J., Janse van Rensburg Natasha. (2017). An outdoor adventure programme infused with Olympic values in teaching Olympism to university students. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*. 1–2: Pp. 63–77.

REFERENCES:

1. Bekh, I. D. (1997). *Tsinnosti yak yadro osobystosti [Values as the core of personality]*. Tsinnosti osvity i vykhovannia za red. O. V. Sukhomlynskoï. Kyiv. S. 8–12. [in Ukrainian]
2. Bielikova, N., Vashchuk, L., Hnitetska, T., Dedeliuk, N., Dem'ianchuk, O., Dykyi, O., Indyka, S., Kalytko, S., Kochubei, L., Kovalchuk, N., Tomashchuk, O., Yalovyk, V. (2022). *Innovatsiini metodyky navchannia fizychnoi kultury shkoliariv : navch.-metod. posibnyk [Innovative methods of teaching physical culture to students : teaching method manual]* / za zah. red. prof. N. Bielikovoi, dots. V. Yalovyka. Lutsk : VNU imeni Lesi Ukrainky, 400 s. [in Ukrainian]

3. Bulatova, M. M., Yermolova, V. M. (2007). *Olimpiiska osvita u systemi navchalno-vykhovnoi roboty zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv Ukrainy [Olympic education in the system of educational work of secondary schools of Ukraine]*. Kyiv : Olimp. l-ra. 44 s. [in Ukrainian]
4. *Vykhovannia shkoliariv na osnovi tsinnosti olimpizmu : Metodychni rekomendatsii dlia pedahohiv-orhanizatoriv i vchyteliv [Educating students on the values of Olympism: Guidelines for teachers-organizers and teachers]* / ukl. O. A. Tomenko. Sumy : Vydavnytstvo SumDPU im. A. S. Makarenka, 2009. 36 s. [in Ukrainian]
5. Yermolova, V. M. (2009). Vytoky olimpiiskoi osvity, yii mistse v napriamakh diialnosti Mizhnarodnogo olimpiiskoho komitetu ta inshykh mizhderzhavnykh orhanizatsii [The origins of Olympic education, its place in the activities of the International Olympic Committee and other intergovernmental organizations]. *Teoriia i metodyka fizychnoho vykhovannia i sportu*. № 1. S. 35–39. [in Ukrainian]
6. Yermolova, V. M. *Olimpiiska osvita: teoriia i praktyka : navch. posib. [Olympic education: theory and practice : a textbook]*. Kyiv. 2011. 335 s. [in Ukrainian]
7. Svitlana, Kalytka, Viktor, Rebryna, Andrii, Bukhval, Volodymyr, Tarasiuk, Oleksandr, Hrabovskyi (2016). *Motyvatsiia pidlitkiv do zaniat sportom [Motivation of teenagers to play sports]* Fizyчне vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi : zb. nauk. pr. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky / uklad. A. V. Tsos, S. Ya. Indyka. Lutsk : Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, № 1 (33). S. 81–86. [in Ukrainian]
8. Karabanova, N. S., Karabanov, A. H., Cherkashyn, R. Ye. (2010). Uchast volynskykh sportsmeniv v Olimpiiskykh ihrakh [Participation of Volyn athletes in the Olympic Games]. *Fizyčne vykhovannia, sport i kultura zdorovia u suchasnomu suspilstvi* : zb. nauk. pr. Skhidnoievrop. nats. un-tu im. Lesi Ukrainky / uklad. A. V. Tsos, S. Ya. Indyka. Lutsk : Skhidnoievrop. nats. un-t im. Lesi Ukrainky, № 1 (9). S. 18–21. [in Ukrainian]
9. *Kodeks chesti olimpiitsia Ukrainy. [The Code of Honor of the Olympian of Ukraine.]* Dodatok do postanovy № 30 NOK Ukrainy vid 20 kvitnia 2006 roku. [in Ukrainian]
10. Kuberten, P. *Oda Sportu [An ode to sports]*. URL: <https://chl.kiev.ua/default.aspx?id=6177> [in Ukrainian] (Last accessed: 24.04.2022).
11. Kuberten, P. (1997). *Olimpiyskiye memuary [Olympic memoirs]*. Kyiv : Olimp. lyt. 179 s.
12. Kulyk, V. V. (2008). *Olimpiyskiy u sertsyakh vohon. Istoriia vynyknennia ta stanovlennia NOK Ukrainy [Olympic fire in the hearts. History of the origin and formation of the NOC of Ukraine]*. Kyiv : «MP Lesia». – 308 s. [in Ukrainian]
13. *Modelna navchalna prohrama «Fizyčna kultura. 5–6 klasy» dlia zakladiv zahalnoi serednoi osvity [Model curriculum «Physical Culture. Grades 5–6 «for general secondary education institutions]*. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/Navchalni.prohramy/2021/14.07/Model.navch.prohr.5-9.klas.NUSH-poetap.z.2022/Fiz.kult.5-6.kl.Pedan.ta.in.12.08.pdf> [in Ukrainian] (Last accessed: 28.04.2022).
14. *Navchalni prohramy dlia 5–9 klasiv [Curricula for grades 5–9]*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas> [in Ukrainian] (Last accessed: 25.04.2022).
15. *Navchalni prohramy dlia 10–11 klasiv [Curricula for grades 10–11]*. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv> [in Ukrainian] (Last accessed: 24.04.2022).
16. *Natsionalnyi olimpiyskiy komitet [National Olympic Committee]*. URL: <http://noc-ukr.org/> (Last accessed: 27.04.2022).
17. *Olimpiiska khartiia: Mizhnarodnyi olimpiyskiy komitet. Pershe ofitsiine vydannia [Olympic Charter: International Olympic Committee. The first official edition]* (1999) / pereklad V. Kulyka, V. Herashchenka, V. Snehireva. Kyiv : Olimpiiska literatura, 1999. 96 s. [in Ukrainian]
18. Platonov V. N., Huskov S. Y. (1994). *Olimpiyskiy sport [Olympic sports]: v 2 kn.* Kyiv : Olymp. lyt., Kn. 1. 493 s. [in Ukrainian]
19. Bulatova, M., Krol, I., Ermolova, V., Radchenko, L. (2019). The cultural heritage of the Olympic movement for shaping the ability of schoolchildren to self-development, creative activity, involvement in the Olympic movement *Journal of Physical Education and Sport ® (JPES)*, Vol. 19 (Supplement issue 6), Art. 309, pp. 2075–2080, URL: <https://efsupit.ro/images/stories/november2019/Art%20309.pdf> (Last accessed: 26.04.2022).
20. Kozatek, A., Uzhvenko, K., Duchnova, L., Radchenko, L., Krol, I., Ulan, A., Borysova, O., Denysova, L., Shi, S. (2020). Sustainable development and the Olympic Movement. *Journal of Physical Education and Sport ® (JPES)*, Vol. 20 (Supplement issue 1), Art. 57, pp. 403–407. URL: <https://efsupit.ro/images/stories/februarie2020/Art%2057.pdf> (Last accessed: 25.04.2022).
21. Radchenko, L., Ivanenko, H., Krol, I., Biletska, V., Yasko, L., Kozhanova, O., Ermolova, V., Diomina, A. (2021). Interactive technologies during implementation of the Olympic education in to the student educational process. *Pedagogy and Psychology of Sport*. DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/PPS.2021.07.01.009> (Last accessed: 28.04.2022).
22. Roux, Charl J., Janse van Rensburg Natasha. (2017). An outdoor adventure programme infused with Olympic values in teaching Olympism to university students. *South African Journal for Research in Sport, Physical Education and Recreation*. 1–2. Pp. 63–77.

S. V. KALYTKA

*Candidate of Sciences in Physical Education and Sports, Associate Professor,
Associate Professor at the Department of Physical Education and Recreation Theory,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: Kalytk.Svitlana@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-5446-2743>*

V. O. PRYMAK

*Candidate of Historical Sciences, Senior Lecturer at the Department of History of Ukraine and Archeology,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: sasha788996@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0003-3471-4282>*

N. M. KOVALCHUK

*Associate Professor at the Department of Physical Education and Recreation Theory,
Lesya Ukrainka Volyn National University, Lutsk, Ukraine
E-mail: kovalchyk.nadiya@vnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-7230-2521>*

V. Y. TARASYUK

*Head of Physical Education Department,
Honored Worker of Physical Culture and Sports of Ukraine,
Municipal Higher Educational Institution «Lutsk Pedagogical College»
of the Volyn Regional Council, Lutsk, Ukraine
E-mail: volodymyrtarasyuk@lpc.ukr.education
<https://orcid.org/0000-0002-3279-0532>*

**PROMOTION OF OLYMPISM IDEAS, OLYMPIC EDUCATION,
AND AN AXIOLOGICAL APPROACH TO SCHOOLCHILDREN'S EDUCATION**

The relevance of the article is justified by the fact that in the modern world, the Olympic movement has acquired special significance not only as a sporting phenomenon but also as a social, political, and educational phenomenon. The Olympic Games have become an extraordinary event in the life of the modern world, attracting a lot of attention from society and the international media.

The concepts of Olympic education, Olympism, axiology, and the foundations of Olympic knowledge on which scientific interest has increased as to issues related to the Olympic movement not only as a sporting phenomenon but also as a system of moral and spiritual values are analyzed.

The main directions of the development of Olympic education in Ukraine are considered.

The positive aspects of the introduction of Olympic education and the ideals of Olympism in the school educational process of independent Ukraine are highlighted.

Emphasis is placed on the formation of the system of Olympic education and physical education in Ukraine, the purpose of which is to attract students to universal values.

The article reveals the importance of the axiological approach in the education of schoolchildren and clearly points to the commonality of Olympic and axiological values, which are based on morality, spirituality, culture, and humanism. This is especially important to realize now, in the current context of the Russian military's aggression against independent Ukraine, in which, in the heart of Europe, Ukrainians defend the importance of universal values while Russian soldiers in the occupied Ukrainian territories commit crimes beyond Nazi crimes. years of World War II.

It is noted that due to the introduction of Olympic education in the educational process of the New Ukrainian School and the application of the axiological approach in the education of schoolchildren, the success of improving the quality of education in the Ukrainian pedagogical system will certainly be impressive.

Key words: Olympic Games, Olympic education, Olympic movement, Olympism, axiology, basics of Olympic knowledge, humanism.